

חומר העשרה

בנוגע לציפור

כתיבה ובימוי ניצן כהן

משחק שיר שנער

"...אז אני רוצה לספר לכם קצת עליו כי אני יודע שכולם חושבים שאני "ציפור מוזרה". זה ביטוי כזה שאמא שלי לפעמים משתמשת בו כשהיא מסבירה לי איך אנשים מסתכלים על אנשים כמוני, כמוני זאת אומרת, שונים. הרבה אנשים לא מבינים אותי, זה חלק מהבעיה שלי, מהתסמונת אספרגר שאני "לוקה" בה..."

מייקי, נער אספרגר מנסה להסביר לכיתה שלו מה בדיוק קרה באותה הפסקה עם הציפור שגרם לכולם להתרחק ממנו. אבל סדר הדברים מתבלבל והעניינים מסתבכים. מייקי עומד לבד מול כולם חשוף עם החולשות הגדולות שלו: להסתגל למצב חדש ולתקשר באופן ישיר עם הסביבה.

"בנוגע לציפור" הוא אירוע חי ומתעתע. דפוסי ההתנהגות והשפה הייחודיים של מייקי פותחים צוהר לעולם פנימי מורכב ומאתגר ובוחנים את היחסים והגבולות שבין הקבוצה ליחיד ובין השחקן לקהל.

ההצגה מתאימה לבני נוער ומבוגרים כאחד.

ההצגה השתתפה בפסטיבל תיאטרונטו 2014 וזכתה לביקורות נלהבות.

בנוגע לציפור מאת ניצן כהן - זוכה פרס מחזה השנה - אוסיטג' 2014

תיאטרון הנפש ע"ר

ת.ד. 6195, תל-אביב 610610 | טלפון 05-5221100 | פקס 03-5227707 | דוא"ל nephesh@inter.net.il | www.nepheshtheatre.co.il

חומר העשרה

מורים יקרים

תודה שהזמנתם את ההצגה **בנוגע לציפור** לבית ספרכם.

בדפים הבאים תכלו למצוא חומר רקע על תוכן ההצגה ושאלות לדין מעמיק לאחר הצפייה בה. מטרתנו היא להעשיר את חווית הצפייה, להרחיב את עולמם של הצופים ולעודד את מעורבותם בסביבה.

ההצגה "**בנוגע לציפור**" נולדה ממפגש בין פעילי עמותת אפי – אספרגר ישראל, למנהלי תיאטרון הנפש. בתיאטרון הקשיבו לחוויותיהם ולסיפוריהם של הורים לבנים ובנות עם תסמונת אספרגר, הבינו את ההתמודדות היומיומית של ילדיהם עם העולם הסובב אותם והחליטו שמן הראוי לספר את סיפורם ולפתוח בפני הצופים פתח לעולמם הייחודי.

במרכז ההצגה עומד נער עם תסמונת אספרגר שמבקש להצטדק בפני חבריו לכיתה על התנהגותו יוצאת הדופן, ולהסביר להם את אופן החשיבה השונה שלו הגורם לו להסתבך במצבים שמכעיסים את כולם. המחזה שנכתב על יד ניצן כהן, אב לבן עם התסמונת, מציג ברגישות רבה את אישיותו המיוחדת של הנער, את עולמו הפנימי, את הקשיים שהוא חווה ואת שאיפתו לקשר חברתי משמעותי.

תסמונת אספרגר היא מגבלה נוירולוגית התפתחותית המתבטאת בעיקר בקשיים ביצירת קשרים בינאישיים וחברתיים. אנשים עם התסמונת הם נבונים, עם יכולות מילוליות טובות וזיכרון מעולה לפרטים, אך הם מתקשים בהבעת רגשות, בפענוח קודים חברתיים ובהבנת תקשורת לא מילולית.

תיאטרון הנפש ע"ר

ת.ד. 6195, תל-אביב 6106100 | טלפון 05-5221100 | פקס 03-5227707 | דוא"ל nephesh@inter.net.il | www.nepheshtheatre.co.il

חומר העשרה

הם נאיביים ומתקשים להסתגל למצבים חדשים ולשינויים. כל אלה מביאים לכך שבמקרים רבים הם מגיבים לסיטואציות שאינם מבינים באופן מוגזם ובלתי הולם ונתפסים על ידי החברה ה"נורמטיבית" כשונים ומוזרים והופכים להיות דחויים ובודדים.

יחד עם זאת, לאנשים עם התסמונת רצון עז להשתלב בחברה הנורמטיבית ובכל מערכות החיים, ומכאן החשיבות הרבה של העלאת המודעות לתסמונת והבנתה בקרב הקהל הרחב ובעיקר בקרב חברת הילדים בבית הספר שעלולה לנהוג באכזריות בילד יוצא הדופן והבלתי מובן.

תסמונת אספרגר

"אנשים עם תסמונת אספרגר תופשים את העולם באופן שונה מכל אחד אחר" כך כתבה לורנה ווינג, חוקרת האוטיזם החשובה. לא ברור להם מדוע אנשים אינם אומרים את מה שהם מתכוונים, ומדוע מייחסים חשיבות להיררכיה חברתית? מדוע יש להם מערכות יחסים רגשיות מסובכות וכיצד הם שולחים זה לזה סימנים חברתיים שקשה להבין אותם? מדוע הם מאבדים סבלנות כשמישהו מרצה באוזניהם על לוחות זמנים של רכבות, סוגים שונים של מנורות? מדוע הם מעדיפים קריאה של רומנים או סיפורים בלשיים על פני קריאה באנציקלופדיות או מילונים? שאלות כגון אלו נשאלות על ידי ילדים ובוגרים עם תסמונת אספרגר.

תסמונת אספרגר היא מגבלה נוירולוגית התפתחותית המתבטאת בעיקר בקשיים בקריאת המפה החברתית, ביצירת קשרים בין-אישיים וחברויות ובהבנת רגשותיו ומחשבותיו של הזולת. לאנשים עם תסמונת אספרגר אינטליגנציה תקינה, ולעתים קרובות גבוהה מן הממוצע, זיכרון מעולה לפרטים, לרבים מהם כישרונות מיוחדים במתמטיקה, מדע מוסיקה ועוד. הם מדברים בלשון מדויקת וגבוהה אך הם מתקשים בהבנת ביטויים דו-משמעיים ודקויות לשוניות. הם נאיביים מאד, יש להם קושי ניכר בהבנת תקשורת לא מילולית (שפת

חומר העשרה

גוף, מחוות, אינטונציות) ובהסתגלות לשינויים ומצבים חדשים. תחומי העניין שלהם צרים וחריגים. הקשיים בהבנת מסרים חברתיים ובאמפתיה גורם לכך החברה נוטה לראותם כמוזרים ויוצאי דופן, ילדים עם התסמונת הופכים לעתים קורבנות ללעג ואף להתעללות.

התסמונת קרויה של שמו של ד"ר הנס אספרגר רופא ילדים אוסטרי שבשנת 1944 תיאר קבוצה של ילדים בעלי קשיים בהשתלבות חברתית, תחומי עניין משונים בהם עסקו באופן חזרתי ומתמשך. התסמונת הוגדרה ב - DSM (ספר התסמונה הפסיכיאטריות האמריקאי) בשנת 1994, הגדרה שאפשרה אבחון של ילדים ובוגרים רבים שעד אז התקשו אנשי המקצוע לאפיין את מצבם. היום נוטים אנשי המקצוע לראות את האוטיזם כספקטרום או רצף ויאבחנו אנשים שאובחנו כאספרגר כמי שנמצא בקצה הגבוה של הרצף האוטיסטי. אולם, השאלה האם מדובר בתסמונת העומדת בפני עצמה או כחלק מהרצף האוטיסטי עדיין שנויה במחלוקת, ועדיין יש טעם בראיית אנשים עם אספרגר כקבוצה נפרדת הראויה לתשומת לב ולהבנה. היכולות המילוליות הטובות שלהם, האינטליגנציה הגבוהה והרצון העז בקשר חברתי (גם אם אינם יודעים איך ליצור אותו) מצריכים דרכי טיפול והתמודדות הולמות, שיאפשרו את שילובם הנאות בכל מערכות החיים.

ע"פ הערכות אנשי המקצוע אוכלוסיית האנשים עם אספרגר בישראל מונה כ – 6000 איש, אך רבים מהם עדיין אינם מאובחנים,

עמותת אפי- אספרגר ישראל(ע"ר) - היא עמותת הורים אשר הוקמה במרץ 2001 למען רווחתם וקידום ענייניהם של ילדים ובוגרים עם אספרגר היא מפעילה מרכז מידע, הסברה, תמיכה וסנגור למשפחות המתמודדות עם התסמונת, ומקיימת קשר שוטף עם מערכות החינוך והרווחה לעידוד שילובם המוצלח של צעירים ובוגרים עם התסמונת במערכת החינוך, בצבא, בעבודה ובקהילה.

תיאטרון הנפש ע"ר

ת.ד. 6195, תל-אביב 6106100 | טלפון 03-5221100 | פקס 03-5227707 | דוא"ל nephesh@inter.net.il | www.nepheshtheatre.co.il

חומר העשרה

ספר בסיסי וחשוב על התסמונת הוא ספרו של טוני אווד תסמונת אספרגר / מדריך להורים ולאנשי מקצוע. הספר תורגם לעברית בשנת 2006. באתר עמותת אפי אספרגר ישראל www.asperger.org.il פורסמו מאמרים רבים על התסמונת.

שאלות לדיון לאחר הצפייה בהצגה

- האם אתה מכיר או פגשת ילד כמו מייקי ?
- מה התכונות הבולטות של מייקי ?
- איך לדעתך נתפס מייקי בעיני החברה ? איך הוא נתפס בעיניך?
- האם לדעתך, בעקבות ההרצאה של מייקי, ישתנה גם היחס כלפיו ?
- האם דמותו של מייקי עוררה בך הזדהות ?
- האם אתה רואה דמיון כלשהו בינך לבין מייקי ?
- מהו הקושי הכי גדול של מייקי עם החברה סביבו ?
- מייקי מבקש להישאר בכיתה רגילה ולא לעבור לכיתה מיוחדת - האם לדעתך צריך לתת לו להישאר?
- מה המסר שמבקשת ההצגה להעביר בעיניכם?
- מהו לדעתך הרגע המרגש ביותר בהצגה ?
- מה דעתך על שילובם של ילדים חריגים בחברה ? נמק
- מדוע לדעתך ההצגה כתובה כמחזה ליחיד ?